

Citu valstu pieredze un politikas rekomendācijas 2021.-2027.programmēšanas periodam piedāvāto mērķu kontekstā

Ilona Raugze, ESPON EGTC Direktore

Informatīvais seminārs valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību darbiniekiem
«ES fondu plānošana 2021.-2027.programmēšanas periodam»

2018.gada 2.novembris

Saturs

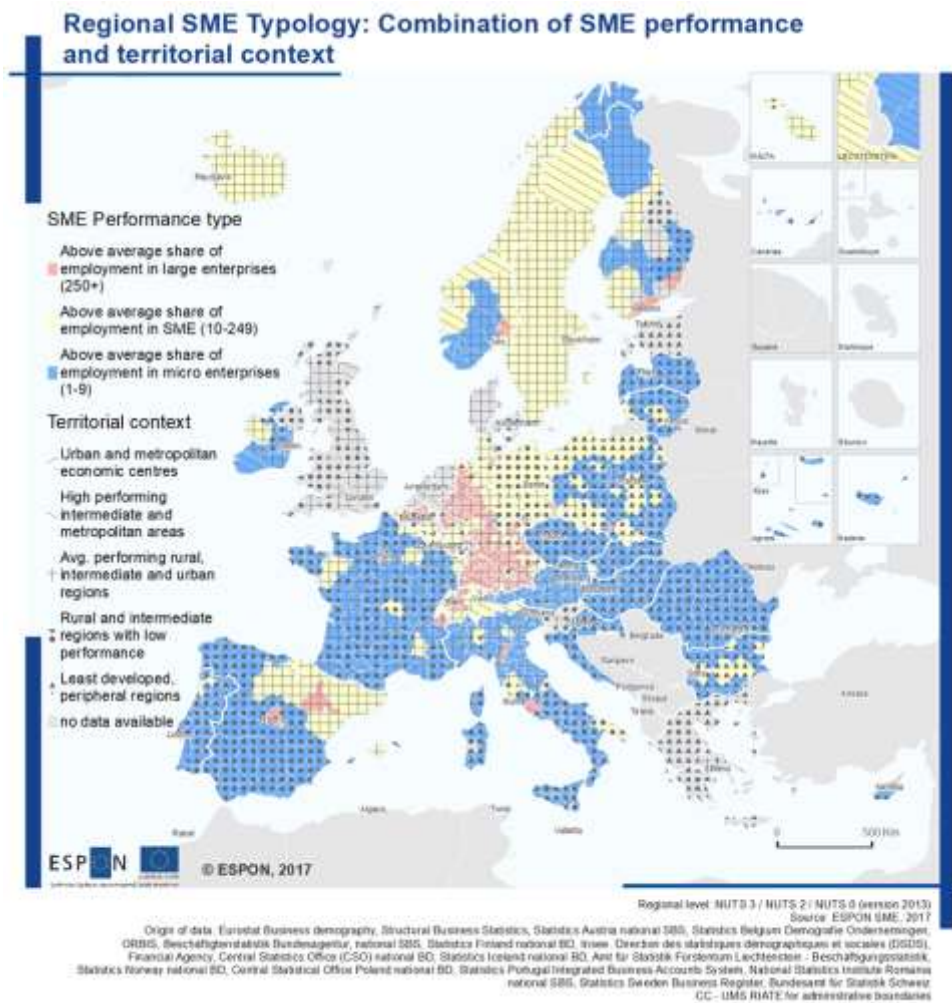
- MVU izaugsmes un konkurētspējas veicināšana
- Inovāciju kapacitātes stiprināšana un jauno tehnoloģiju ieviešana
- Ārvalstu tiešo investīciju piesaiste
- Atjaunojamās enerģijas potenciāla veicināšana
- ESPON pētījumi

MVU izaugsmes un konkurētspējas veicināšana I

- **MVU attīstību noteicošie faktori**, kuri jāņem vērā politikas veidošanā un attīstībā visos līmeņos:
 - Reģiona sasniedzamība (arī starptautiskā)
 - Finanšu, investīciju un kapitāla pieejamība
 - Reģiona darbaspēka izglītība, kompetences un prasmes
 - Pārvaldības kvalitāte, t.sk. attīstības stratēģijas, likumdošana
 - Zināšanu un inovācijas radīšana
 - Iedzīvotāju un darbaspēka skaits un blīvums
 - Reģionālie ienākumi un pirktspēja
 - Specializācija uz noteiktām nozarēm vai ekonomikas struktūras diversifikācija
 - Lielo/ vadošo uzņēmumu darbība reģionā (ieskaitot multinacionālās korporācijas)
 - Starp-firmu saiknes, biznesa klasteri, biznesa tīklu un apvienību kvalitāte

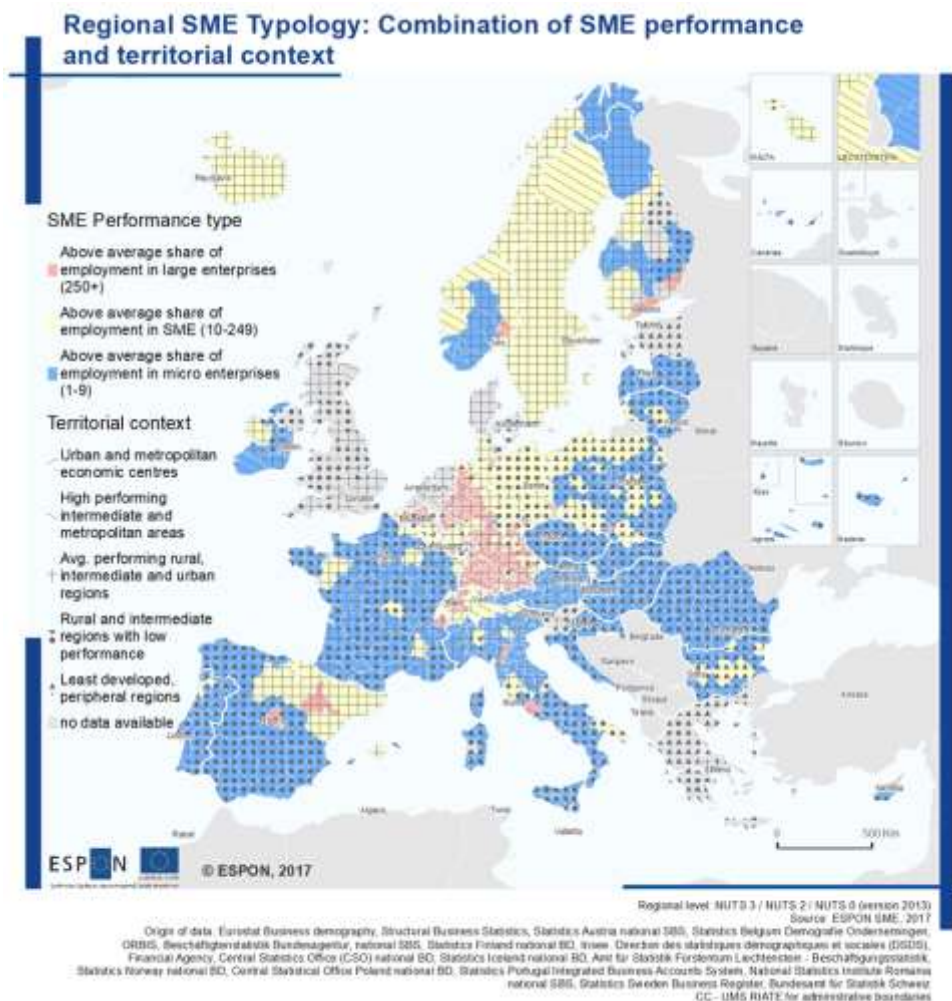
MVU izaugsmes un konkurētspējas veicināšana II

- Nodrošināt lielāku elastību atbalsta pasākumos:
- Diferencēt atbalstu biznesa uzsākšanai un attīstībai (start-ups un scale-ups)
- Palīdzēt risināt atšķirīgās MVU vajadzības dažādās nozarēs
- Atbalstīt inovatīvus pasākumus un iedrošināt lielāku riska uzņemšanos
- Sniegt biznesa izglītības iespējas, attīstot biznesa zināšanas un kompetences (īpaši mikrouzņēmumiem reģionos ārpus zinātnes, izglītības un pētniecības centriem)

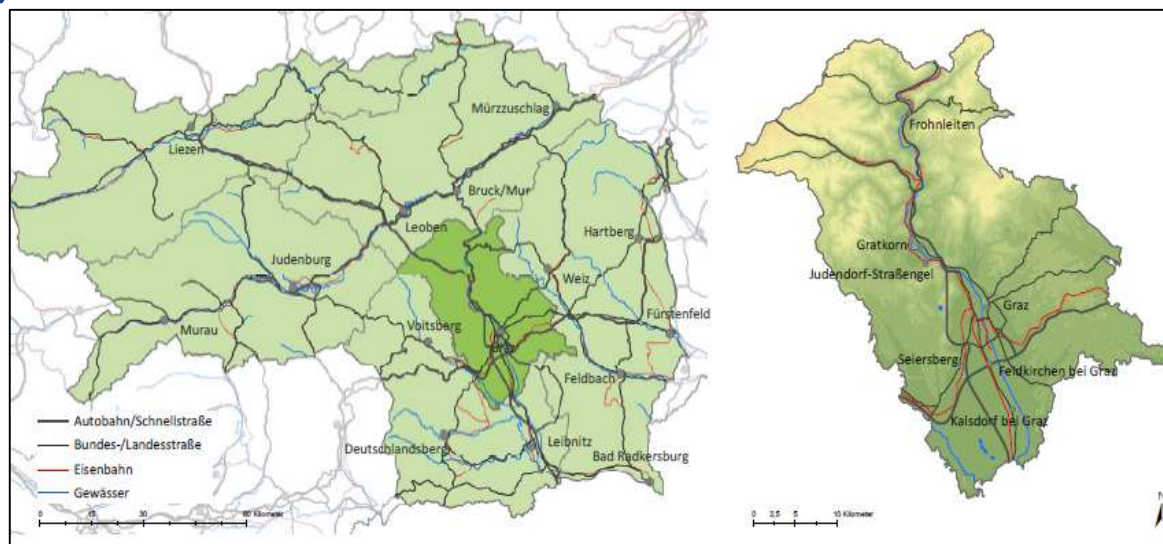

MVU izaugsmes un konkurētspējas veicināšana III

- Nodrošināt resursu pieejamību infrastruktūrai, tīklošanās, pētniecībai, izglītībai un darbaspēka kvalifikācijai
- Samazināt administratīvo slogu
- Apzināt reģionālo potenciālu un vajadzības un atbalstīt vietējās iniciatīvas
- Izstrādāt viedās specializācijas stratēģijas un veidot reģionālos zīmolus
- Veicināt sadarbību starp akadēmisko, privāto un publisko sektoru
- Izmantot publisko iepirkumu, lai radītu pieprasījumu pēc inovatīviem produktiem (piem., publiskā sektora elektronizācijas jomā)

Eiropas valstu prakse- Grāca (Austrija)

- NUTS 3 regions, Austrijas otra lielākā pilsēta
- 2 administratīvi-politiskas vienības – Grācas pilsēta un Grācas apkaime
- Stīrijas reģiona (NUTS 2 līmenis) galvenā pilsēta, administratīvais, ekonomiskais, kultūras, akadēmiskais centrs
- Aptuveni 430.000 iedzīvotāju, 34.8% no Stīrijas reģiona iedzīvotājiem

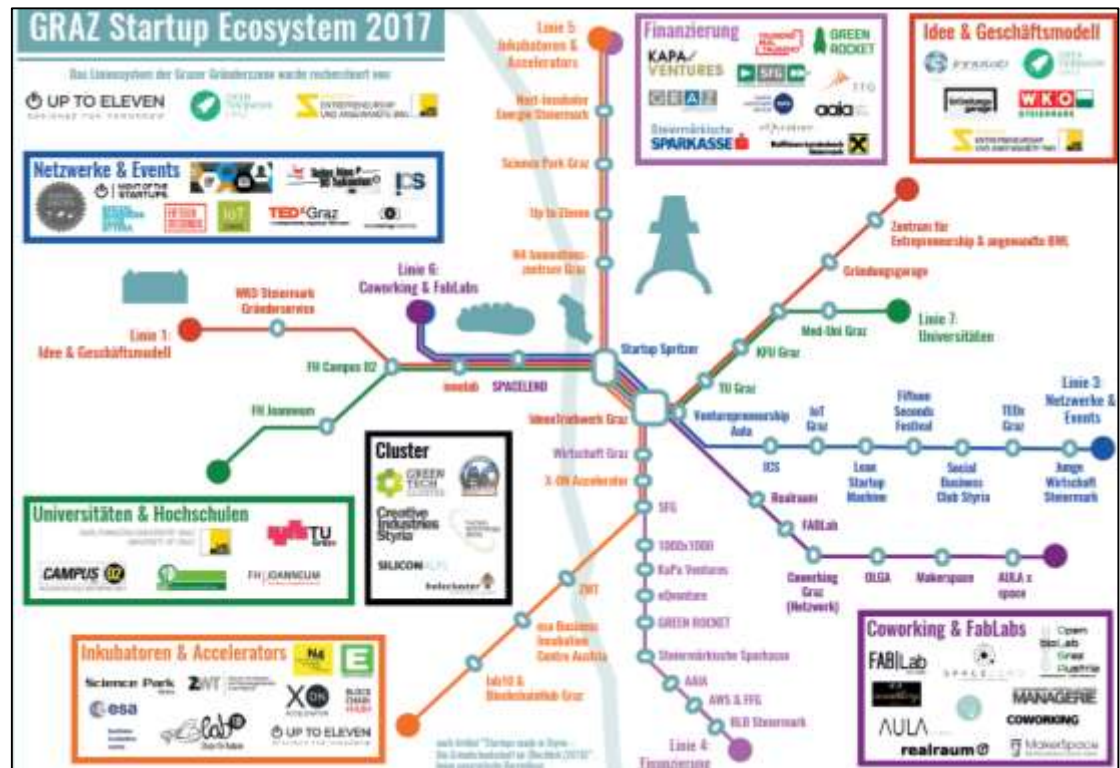
Eiropas valstu prakse- Grāca

Atbalsta pasākums	Atbalsta veids un saturs
Atbalsts MVU izaugsmei	Atbalsts tiek sniegts investīcijām ražošanas telpu izbūvei un aprīkošanai ar iekārtām.
Atbalsts jaunu un inovatīvu MVU izaugsmei	Atbalsts tiek sniegts grantu veidā iekārtām, elektronizācijas pasākumiem un apmācībām pirmajos 5 MVU darbības gados, lai veicinātu biznesa izaugsmi.
Atbalsts MVU internacionalizācijai	Atbalsts tiek sniegts dalībai izstādēs un starptautiskos konkursos, Eiropas tehnoloģiju pārnesei un tirgus attīstības pasākumiem.
Atbalsts MVU inovācijai	Atbalsts tiek sniegts inovatīviem MVU projektiem – elektroniskiem produktiem, pakalpojumiem, biznesa modeļa inovācijai
Atbalsts zināšanu attīstībai digitalizācijā un internacionalizācijā	Atbalsts tiek sniegts uzņēmēju un darbinieku kvalifikācijas celšanai elektroniskas darba vides ieviešanā, atbalstot digitālos pārmaiņu procesus.
Atbalsts platjoslas infrastruktūrai	Atbalsts tiek sniegts platjoslas infrastruktūras investīcijām (izveidošanai un attīstībai)
Atbalsts jauno darbinieku apmācībai	Atbalsts tiek sniegts jauno darbinieku apmācībai atbilstoši MVU vajadzībām. Uzsvars tiek likts uz tehniskām un zinātniskām industrijām un digitalizāciju.
MVU finansiālais atbalsts	Atbalsts tiek sniegts riska kapitālam jaunajiem uzņēmējiem (sēklas un start-up kapitālam) un partnerību izveidei

Eiropas valstu prakse- Grāca

■ **Institūcijas:**

- Grācas pilsēta
- Stīrijas biznesa attīstības aģentūra (SFG)
- Nacionālā industriālās izpētes un attīstības aģentūra (FFG)
- Austrijas valsts banka (AWS)
- Reģionālā nodarbinātības aģentūra
- Stīrijas TRK
- Austrijas viesnīcu un tūrisma banka

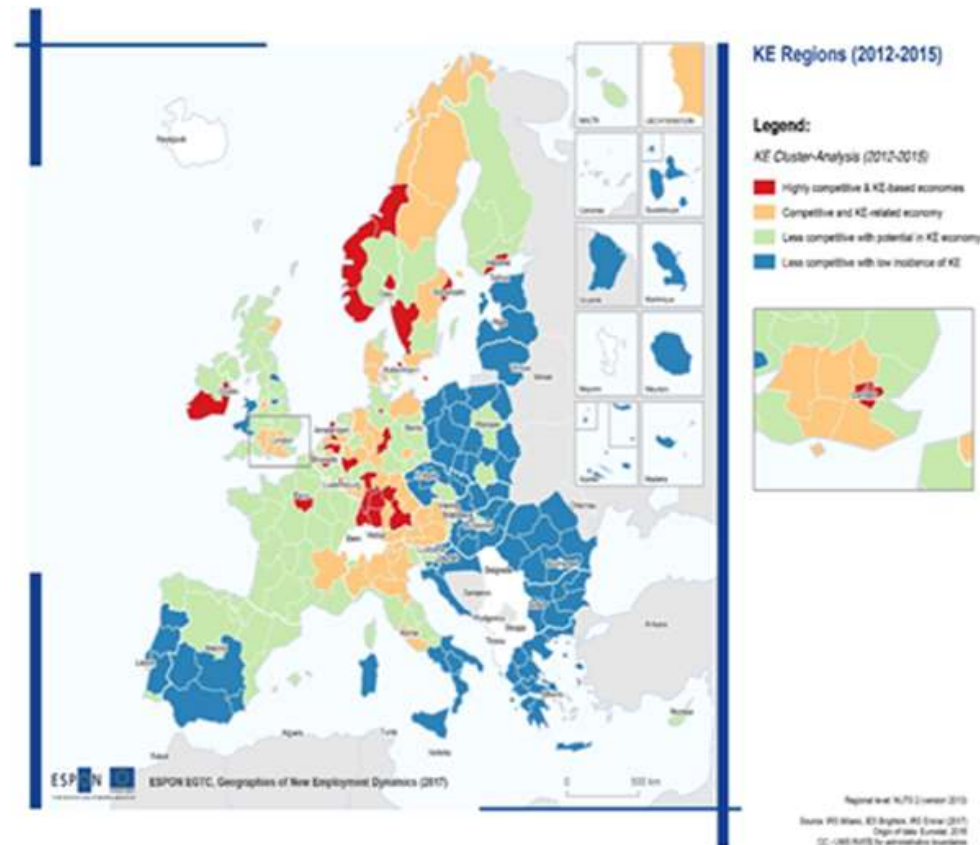

Location dialogue – ekonomikas un sociālo partneru sarunas 2 reizes gadā

Inovāciju potenciāla un zināšanu ekonomikas veicināšana

Iespējamās stratēģijas (balstoties uz prakses izpēti):

- Finansiāli un nefinansiāli stimuli (nodokļu atlaides, granti, pakalpojumi) un atbalsts klasteriem
- “Oāzes stratēģija”, atbalstot visveiksmīgākās, dimaniskākās un augošākās nozares reģionā
- “Magnēta stratēģija”, piesaistot augsti kvalificētus speciālistus
- Vides un infrastruktūras nodrošināšana, veicinot sadarbību starp zinātni un industriju
- Teritorijas mārketinga un zīmolu veidošana
- Imigrantu un diasporas kompetenču izmantošana

Eiropas valstu prakse

- **Finansiāli un nefinansiāli stimuli-** Abruzzo, Malopolska, Berlīne, Rumānijas Ziemeļaustrumreģions:
 - Nodokļu atlaides, granti, pakalpojumi augsti kvalificēta darbaspēka, biznesa un pētniecisko centru piesaistei/ izveidošanai
 - Atbalsts zinātnes un biznesa klasteru veidošanai
- **“Oāzes stratēģija”** – Mecklenburg-Vorpommen stratēģija veselības un rekreācijas nozares attīstībai (balstoties uz sadarbības veicināšanu dinamiskākajās un perspektīvākajās nozarēs)
- **“Magnēta stratēģija”**- Gran Sasso zinātnes institūts (Abruzzo) – viena no pasaules top 4 elementārdaļiņu fizikas laboratorijām un universitātes pētniecības grupas kā pamats ekselesnces centra izveidei, kas piesaista studentus un pētniekus no visas pasaules

Eiropas valstu prakse

- **"Pilsētas kā magnēts"**- Berlīne, Londona, Jaši (Rumānija):
 - Vide un infrastruktūra sadarbības veicināšanai starp zinātni un industriju
 - Iespēju radīšana jauniem profesionāļiem strādāt inovatīvos uzņēmumos atjaunotajās teritorijās
- **Teritorijas marketings un zīmolu veidošana** - #LondonIsOpen, "Poor but sexy" (Berlīne)
- **Imigrantu un diasporas kompetenču izmantošana:**
 - Lielbritānija – selektīva imigrācijas politika, piesaistot augsti kvalificētus studentus, pētniekus un profesionāļus
 - Rumānija – diasporas atgriešanās veicināšana caur finanšu stimuliem nelauksaimniecisko uzņēmumu izveidošanai pilsētās

Eiropas valstu prakse

Teritorijas marketings un zīmolu veidošana -
#LondonIsOpen, “Poor but sexy” (Berlīne)

*"Berlin is poor, but sexy."
Klaus Wowereit
former mayor of Berlin*

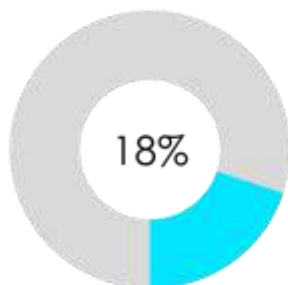
*"I want all Londoners to be in no doubt:
London Is Open and no matter where
you're from, you will always belong here."
Sadiq Khan*

Ārvalstu tiešās investīcijas Eiropā

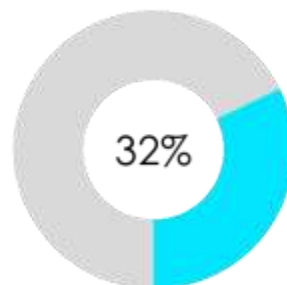
Foreign firms account for 3% of the number of firms but...

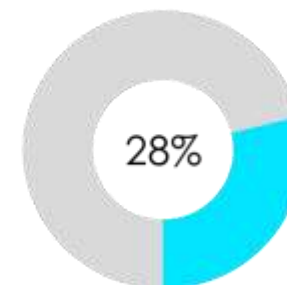
18% of employment

32% of production value

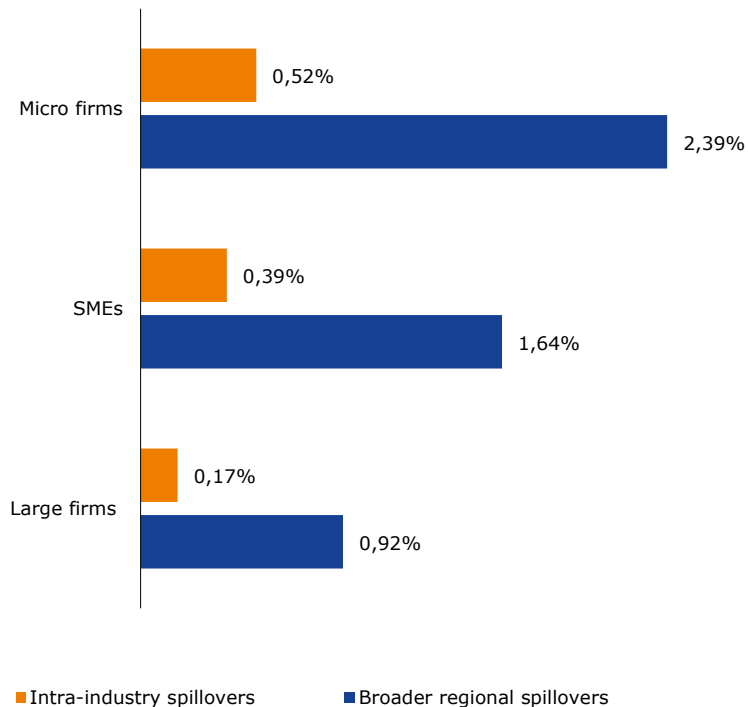

28% of value added

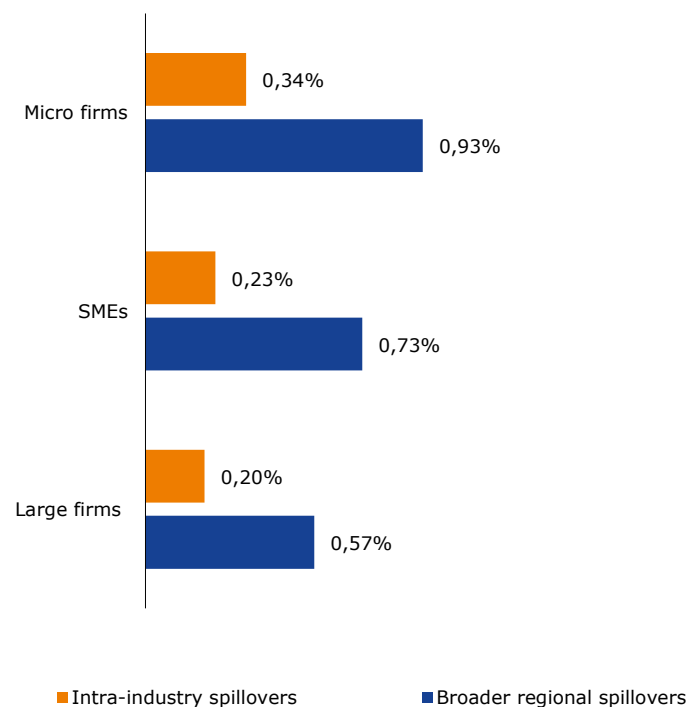

Ārvalstu tiešo investīciju ietekme uz MVU produktivitāti

Extra-European FDI

Intra-European FDI

Ārvalstu tiešo investīciju piesaiste

- **Būtiskākie faktori (+ un -) :**
 - **Industriālie klasteri** – specializēta darbaspēka pieejamība, ideju un inovācijas aprite, individuālo firmu produktivitāte (EU investori +)
 - **Darbaspēka pieejamība**, augsts personu īpatsvars ar augstāko izglītību – īpaši zināšanu ietilpīgās nozarēs
 - **Reģionālā sasniedzamība** (fiziskā un elektroniskā) – tirgus lielums un sasniedzamība
 - **Tirgus lielums** – iedzīvotāju skaits, blīvums un sasniedzamība (EU investori+)
 - **Inovācijas līmenis** reģionā – infrastruktūra, sadarbības tīkli
 - **ĀTI koncentrācija** reģionā
 - **Pierobežas reģioni** – potenciāli negatīva ietekme uz tirgus lielumu un sasniedzamību
 - **Vietējo firmu dominance** – lielāka konkurence

Nacionālā un reģionālā mēroga pasākumi ĀTI veicināšanai

Nacionāla mēroga pasākumi:

- Laba pārvaldība (stabile politiskā vide, tiesiskā noteiktība, skaidri laika rāmji, zems korupcijas līmenis utt.)
- Darba tirgus elastība un darbaspēka mobilitāte
- Efektīva konkurences politika

Reģionālie pasākumi:

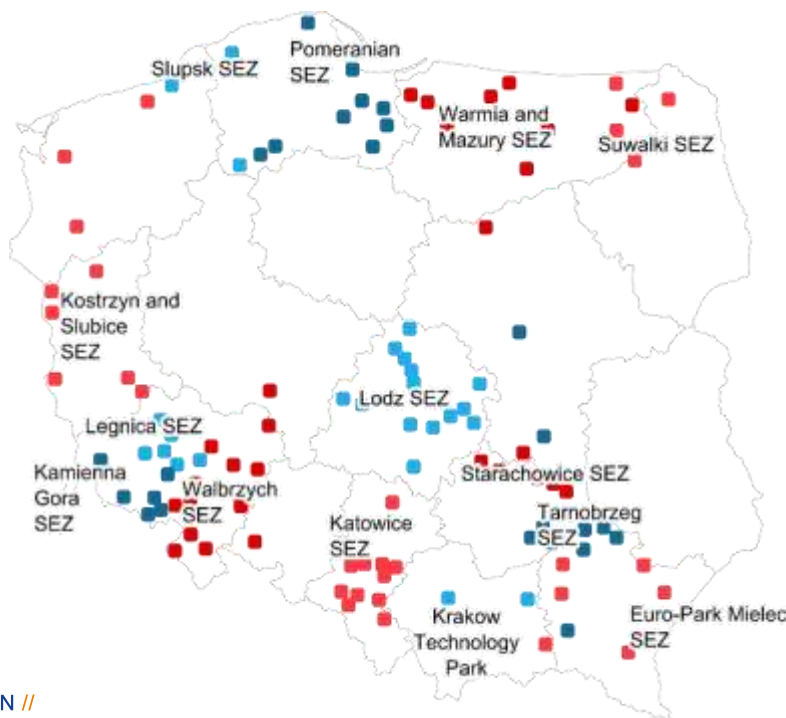
- Industrijas klasteru izveide un nostiprināšana (mazāk attīstītajos reģionos un tehnoloģiju intensīvā rūpniecībā)
- Prasmju attīstība – izglītība, zinātne, inovācija
- Ārzemju talantu piesaiste – pieejams mājoklis, starptautiskas skolas utt.
- Sasniedzamība
- Internacionalizācija

Atbalsts ĀTI apjoma un ietekmes paaugstināšanai mazāk attīstītos reģionos

- **Industrijas klasteru nostiprināšana** caur RIS3 stratēģijas izstrādi un ieviešanu
- **Pārvaldes kvalitāte** – institūciju reformas un kvalitāte
- **Finanšu stimuli** – tikai kā papildinājums kopējai biznesa videi
- Ārvalstu kompāniju labāka **integrācija reģionālajās produktivitātes ķēdēs**, caur starp-firmu sadarbību un biznesa tīklu veidošanu

Eiropas prakse: Vroclava un Lejassilēzijas reģions

Type	Financial	Fiscal	Other
	Real Estate Tax Exemption	Special Economic Zone	Strong and supportive investment promotion
	Government grants		
	EU grants		

- Ienākumu nodokļa atlaides
- Zemes cenas
- Atbalsts administratīvajās procedūrās

Eiropas prakse: Vroclava un Lejassilēzijas reģions

- Valsts investīciju programma 2011-2020
- Prioritārie sektori:
 - *Mašīnindustrija*
 - *Elektronika*
 - *Aviācija*
 - *Biotehnoloģijas*
 - *IT un telekomunikācijas*
 - *Pētniecība un attīstība*
- Investīcijas, kuras bez atbalsta netiktu veiktas
- Nodarbinātības un investīciju izmaksas
- Atbalsts atkarīgs no investīciju apjoma un izmaksāts proporcionāli izpildīto saistību apjomam

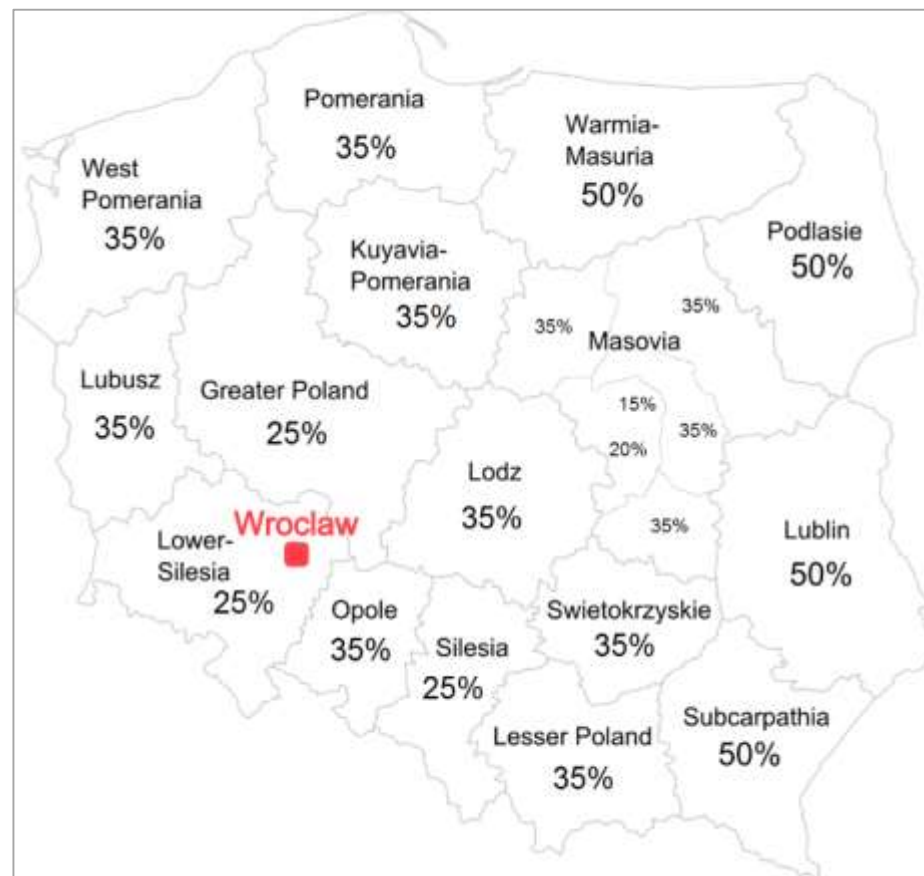
Eiropas prakse: Vroclava un Lejassilēzijas reģions

- Kritēriji valsts atbalsta piešķiršanai:

Ražošanas projektiem	Pakalpojumu sniegšanas projektiem
• Radītās darba vietas • Nodarbināto īpatsvars ar augstāko izglītību • Investīciju vieta • Projekta izmaksas • Nozare • Produkcijas potenciālais pieprasījums	• Radītās darba vietas • Nodarbināto īpatsvars ar augstāko izglītību • Investīciju vieta • Sniedzamo pakalpojumu sarežģītība

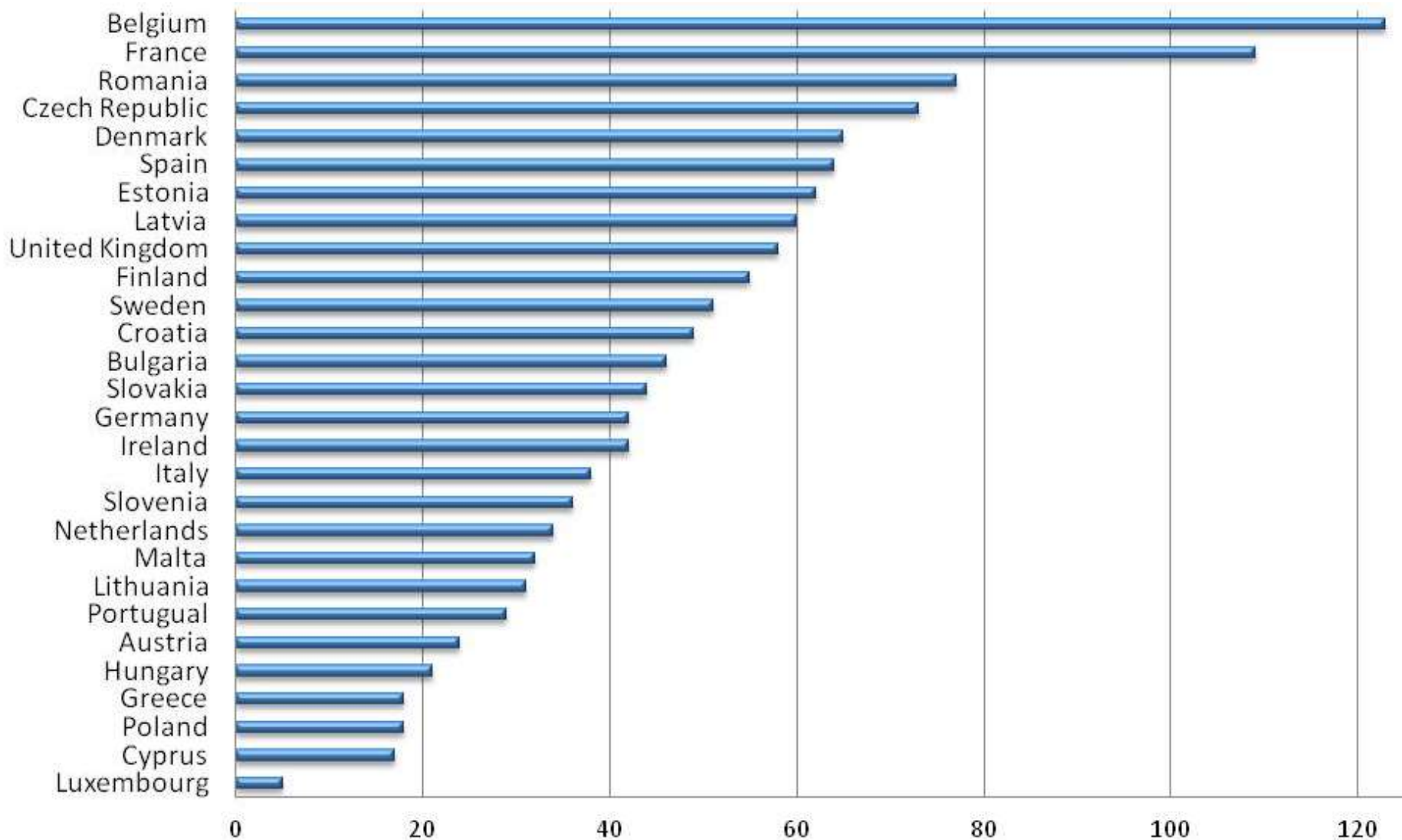
Eiropas prakse: Vroclava un Lejassilēzijas reģions

- Reģionālā atbalsta karte 2014-2020
- 3 reģioni ar viszemāko atbalsta intensitāti (ieskaitot Lejassilēziju) piesaistīja augstāko ĀTI apjomu Polijas mērogā

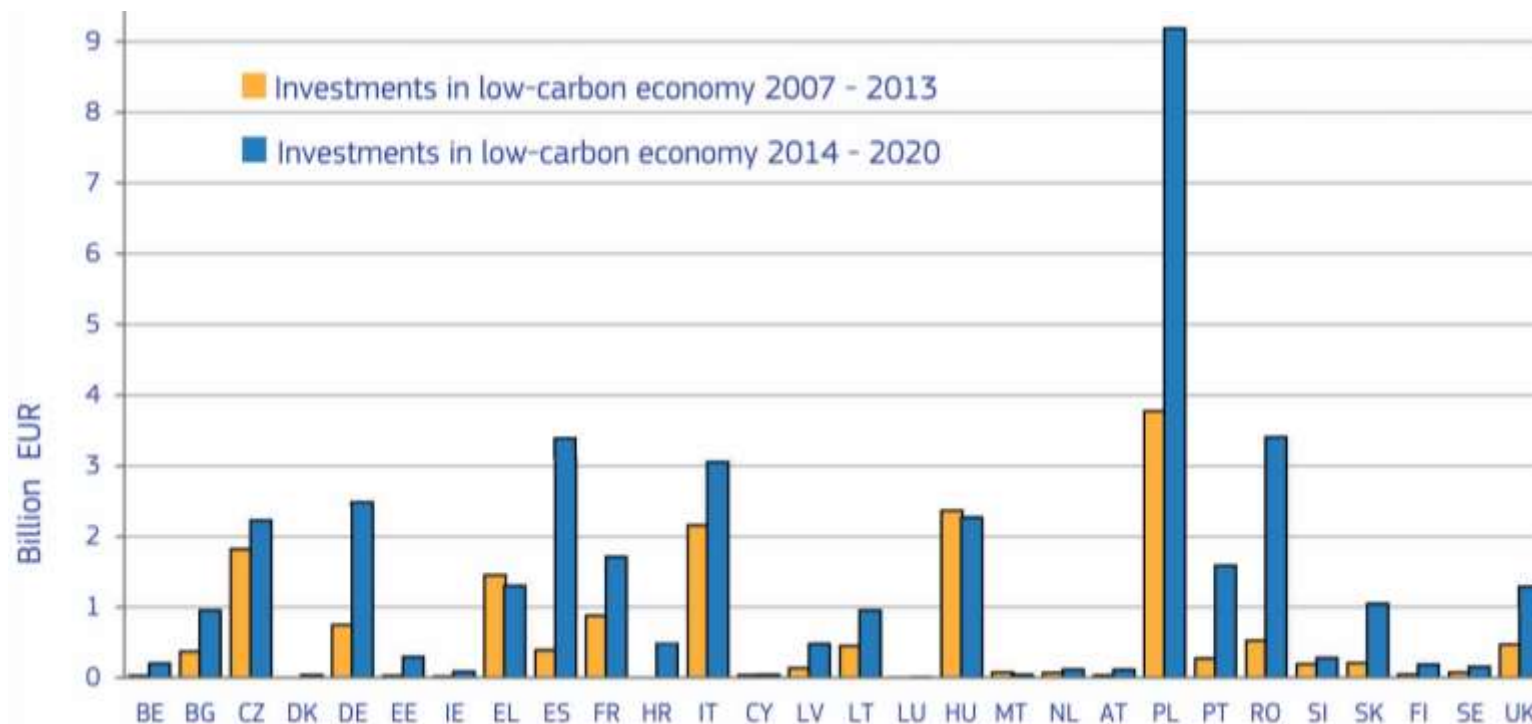
Atjaunojamās enerģijas veicināšanas pasākumi

Eiropas valstīs

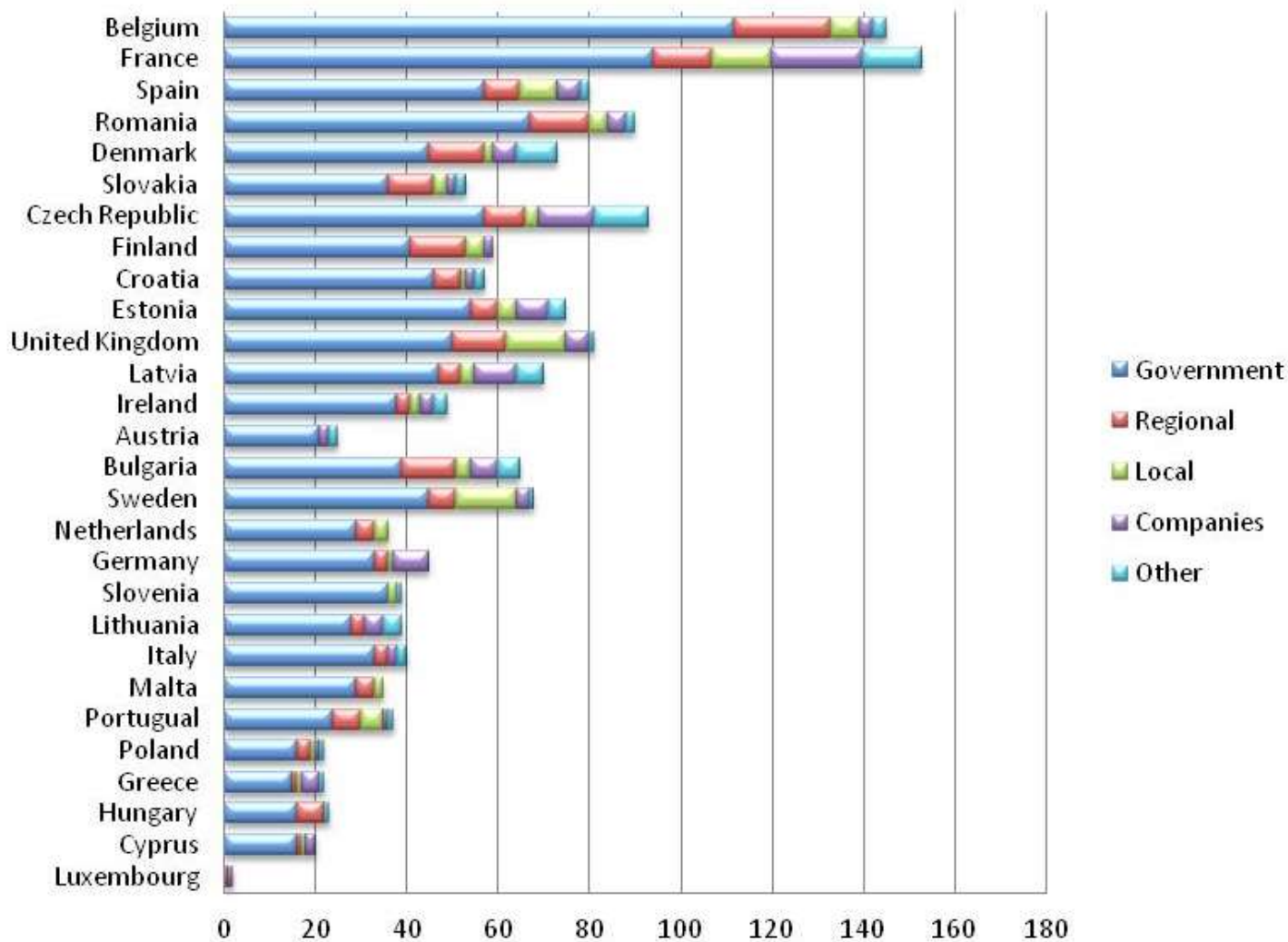
Cohesion policy allocations to low-carbon economy investments

2014-2020 compared to 2007-2013

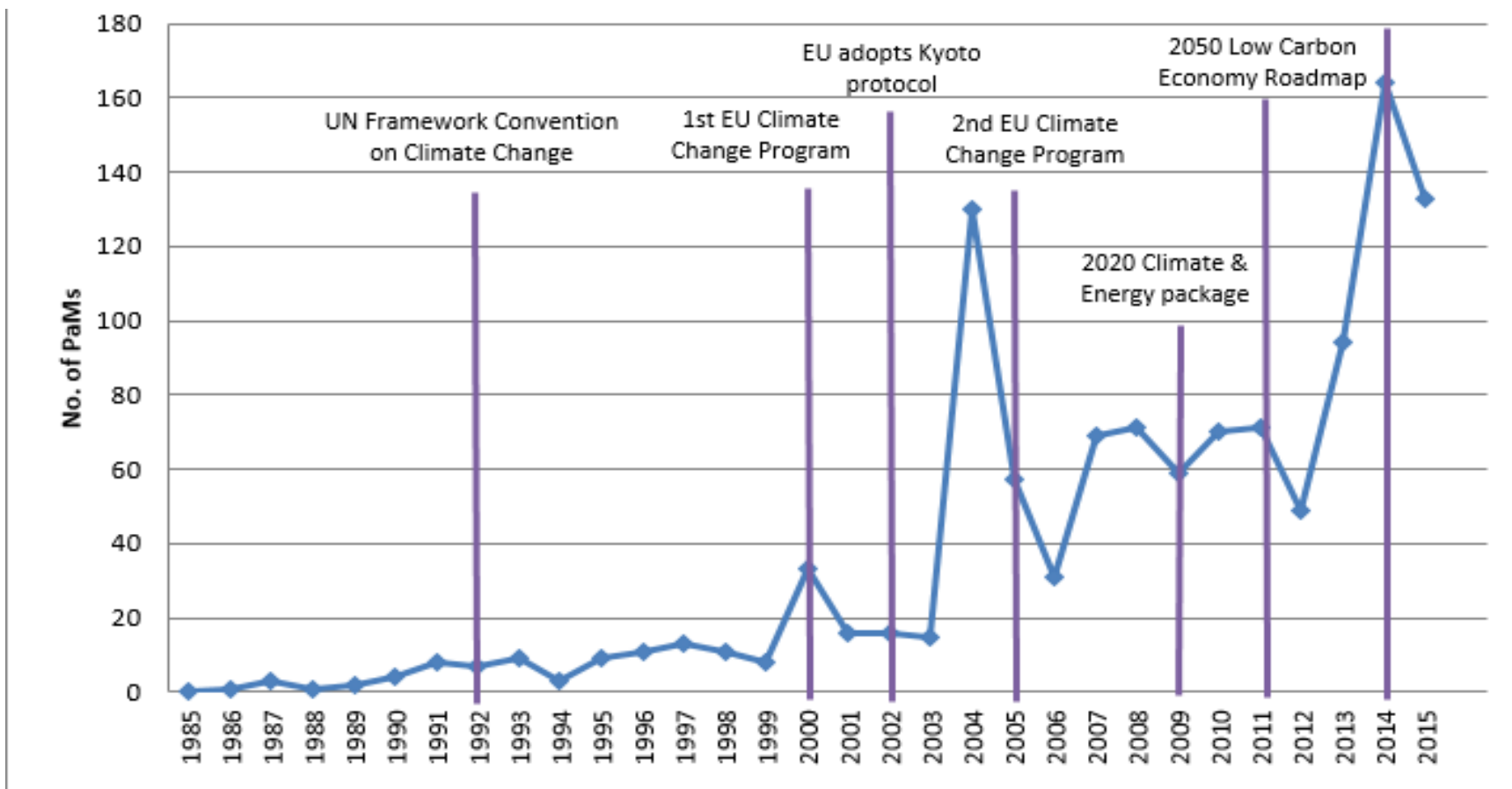
The figure shows the ERDF and CF amounts allocated in the Partnership Agreements (PAs) to low-carbon economy investments 2014-2020, compared to an estimate of similar allocations in 2007-2013.

Pārvaldes līmeņu atbildība

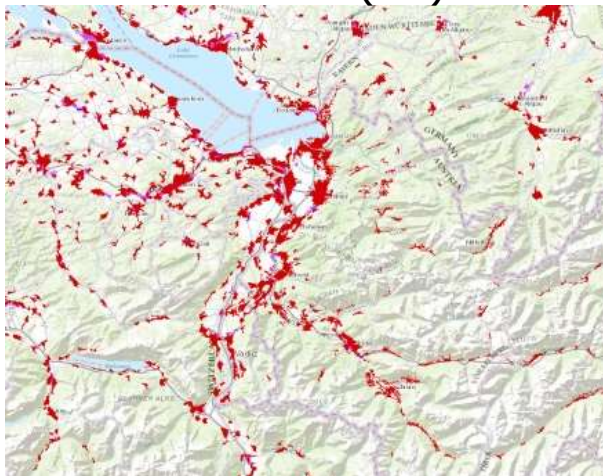
Klimata politikas un pasākumi Eiropas valstīs

- Datu analīze uzrāda spēcīgu statistisko korelāciju starp reģionālās autonomijas līmeni un zema oglekļa ekonomikas ieviešanas progresu

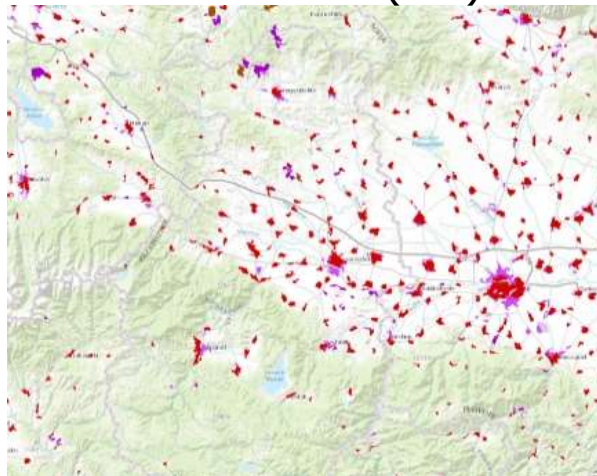

Reģionālā Eiropas prakse

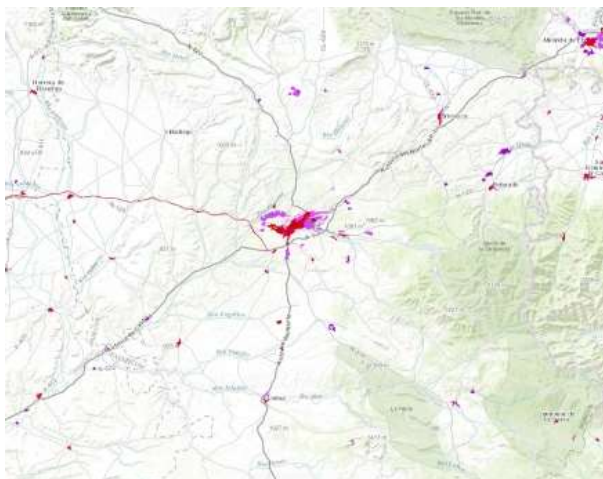
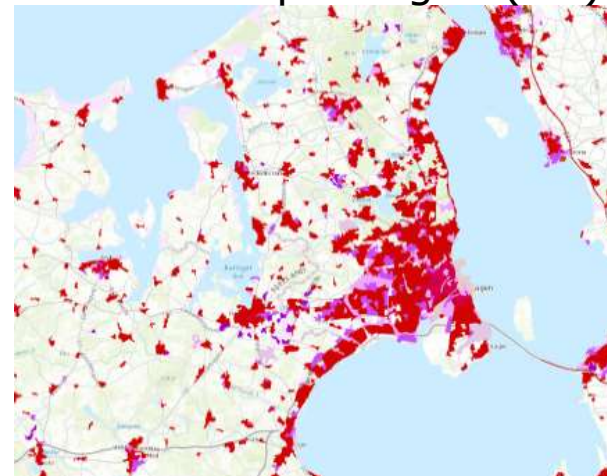
Rheintal (AT)

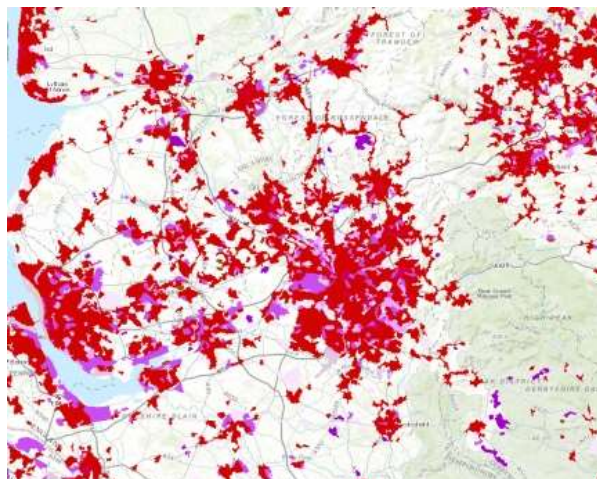
Pazardzhik (BG)

Greater Copenhagen (DK)

Burgos (ES)

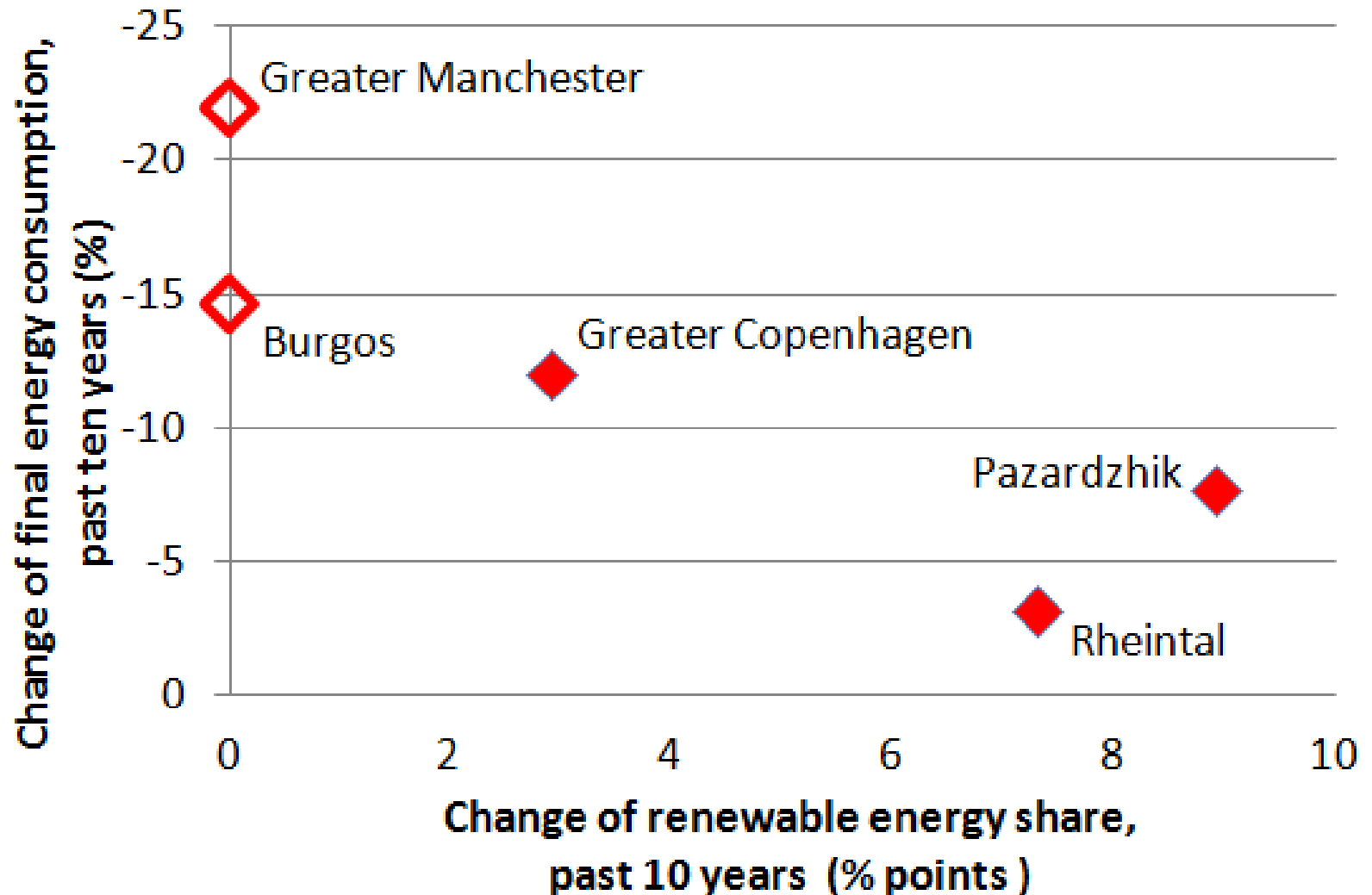

Greater Manchester (UK)

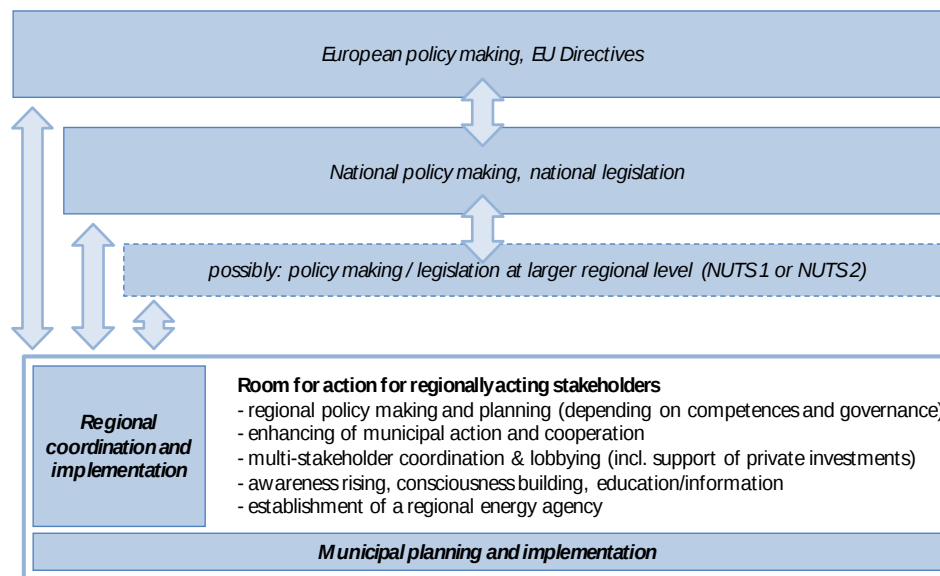
Source: CORINE
Land Cover

Enerģijas patēriņa un atjaunojamo energoresursu īpatsvara izmaiņas 2004/2005-2014/2015

Reģionu loma

- Integrēta starp-sektoru perspektīva pārejas veicināšanai
- Veiksmīgi reģioni:
 - Aktīvi sadarbojas ar vietējo līmeni
 - Piesaista resursus un identificē sinerģijas
 - Nodrošina saikni starp nacionālo un Eiropas ietvaru un vietējiem spēlētājiem
- Vispārēja un formāla atbildība/kompetence (vismaz cilvēkresursi, ja ne finanšu resursi) nostiprinātu reģionu lomu pārejas stratēģiju ieviešanā.

Efektīvi reģionālie pasākumi

- Reģionālā un vietējā līmeņa kompetenču un resursu apvienošana, sinerģiju veicināšana
- Stratēģijas un to ieviešana pielāgota reģionu un ekonomikas nozaru specifikai, enerģijas avotiem un dzīves jomām
- Resursu apvienošana reģionālā līmenī kopīgu projektu un pasākumu īstenošanai
- Sadarbība ar privāto sektoru
- Reģionu pieredzes apmaiņa

ESPON pētījumi

- **Jaunākie pētījumi (2018):**

- Small and medium-sized enterprises in European Regions and Cities
- The world in Europe: global FDI flows towards Europe
- Territories and Low-carbon economy
- Geography of New employment dynamics in Europe

www.espon.eu

Paldies!

Ilona Raugze, ESPON EGTC Direktore

ilona.raugze@espon.eu